

Ieskats 2015.gada krājuma komplektēšanas politikas jautājumos

Ilze Kļaviņa

Bibliotēku attīstības centrs

Ilz.klavina@lnb.lv

- Mainās lasītājs
- Mainās lasītāju intereses
- Katrai lasītāju grupai savas prioritātes lasīšanā
- Informācijas telpā ir tūkstošiem atbilžu, bet bibliotēkā Tev norādīs pareizo

Pieprasītākā literatūra

- Daiļliteratūra (lasīta vairāk nekā nozaru literatūra)
- Periodiskie izdevumi
- Populārākās nozares: pedagogija, vēsture, politika, ģeogrāfija, hobiji, namsaimniecība, teātris, arhitektūra
- Palielinās pieprasījums lasīt svešvalodās

- Datorzinātne -apgrūtina nozares aktualitāšu nodrošinājumu – informācija ātri noveco
- Pieprasījums pēc nošu izdevumiem
- Spēļu krājumi
- Lasītājiem pieejami dažādi informācijas nesēji

- Vērojama lasītāju interese par e-grāmatām un tās tiek aktīvi izmantotas (EBSCO)
- Dabas zinātņu nozarē bērniem
- Uzziņu izdevumi pusaudžiem
- Klausāmgrāmatas jaunākā skolas vecuma bērniem
- Literāro darbu ekranizējumi
- Bērnu grāmatas par dažādām tēmām: veselība, drošība, pieklājība u.c.

- Pieaug interese par biogrāfiska satura darbiem: V.Zatlers “Kas es esmu”; L.Blaua “Uldis Dumpis.Zemgalietis”; A.Pučē “Kambala...āmen”

- Lauku bibliotēku apmeklētāji un vecāka gadagājuma lasītāji labprātāk lasa latviešu autoru darbus, joprojām iecienīti un bezgala nolasīti ir lata romāni
- Vīriešu auditorijā visieciēnītākie ir kriminālromāni, piedzīvojumi, politiska un vēsturiska satura literatūra
- Sievietes ir iecienījušas daiļliteratūru, ko iesaka daudzie žurnāli un avīzes

Prioritātes krājuma komplektēšanā

- Galvenais uzdevums - **krājuma saturiskās kvalitātes pilnveidošana**
- Latviešu oriģinālliteratūra
- *«...lietotāju zināšanu un interešu attīstošajai literatūrai, tas ir nozaru un izziņu literatūra»*
- *„Īpašu uzmanība tika veltīta grāmatām, kuras papildus nepieciešamas skolēnu patstāvīgo darbu un papildus zināšanu ieguvei... ”*

- *“Prioritāte jaunu grāmatu iepirkšanā tiek dota daiļliteratūrai (īpaši latviešu oriģinālliteratūrai) un bērnu literatūrai, kas ir visvairāk pieprasītākā literatūra mūsu bibliotēkā.”*
- *„Bibliotēkas krājums tiek kritiski izvērtēts un pārbaudīts, jo mazāks, dinamiskāks krājums izmantojams labāk nekā apjomīgs, grūti pārskatām, kurā daudz vecu, nelietotu un saturā novecojušu grāmatu.*

➤ Krājuma izpēte un analīze

- Krājuma apgrozības rādītājs, krājuma daļas izsniegums
- Secinājumi: vislabākie krājuma apgrozības rādītāji periodikai, bērnu literatūrai, bērnu un jauniešu periodikai un daiļliteratūrai

- Komplektēšanas procesā piedalās nodaļu un filiāļu vadītājas, tiek uzklausīti un risināti dažādi ierosinājumi un ieteikumi
- Bibliotekāri apkopo lietotāju atteiktos pieprasījumus, izvērtē to nepieciešamību savas filiāles krājumos
- Vienlaikus tika iepazīti grāmattirgotāju piedāvātie izdevumi, kuri varētu apmierināt konkrētos atteiktos pieprasījumus

Projekti

- Lasīšanas veicināšanas programma „Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija ”
- “Publisko bibliotēku kapacitātes stiprināšana grāmatu un citu izdevumu iegādē nacionālās identitātes un sabiedrības saliedētības veicināšanai”
- "Augstvērtīga latviešu oriģinālliteratūra bibliotēkās”
- Lauku bibliotēku atbalsta biedrības akcijas „Atbalsts lauku bibliotēkām” ietvaros rīkotie „Grāmatu svētki”

Popularizēšana

- Izstādes
- Stāsts...
- Lai “pārbaudītu”, cik vajadzīgas vai nevajadzīgas ir maz pieprasītas grāmatas, bibliotēku darbinieki izstādēs dažkārt izvieto piemirstus izdevumus
- Mājaslapā sagatavoti un publicēti informatīvi raksti par jaunāko literatūru

Tematiskais kārtojums

- Populārākie: vēsture, ģeogrāfija, pusaudži
- Popularitāti gūst “Ekonomika. Bizness.”
- “Darbs.Karjera.” – negūst atsaucību
- Jauns temats “Vaļasprieki” (tiek aprobēts)
- Daiļliteratūrā izdalīti žanri: kriminālie, romantiskie, vēsturiskie, fantāzijas

- Mainīts krājuma izvietojums plauktos - pārskatāmāk izvietojot nozaru literatūru
- Tiek veikta grāmatu marķēšana, atbilstoši UDK un lasītāju vecumam (uz grāmatām uzlīmītes dažādās krāsās atbilstoši lasītāju vecumam);
- Bērnu literatūra izkārtojums atsevišķā bibliotēkas telpas daļā
- Turpinās lasītavu un abonementa krājuma apvienošana

Sadarbība

- Bibliotēkas vienojas par izdevumu iegādes izvēlēm – vienmēr ir iespēja apmainīties ar izdevumiem un piedāvāt saviem lasītājiem daudzveidīgāku grāmatu klāstu
- Bibliotēku sadarbība komplektēšanas procesā, būtiski ietaupa krājuma papildināšanai piešķirtos līdzekļus
- Tas dod iespēju tos izmantot citu pieprasītu izdevumu iegādei

- Ierobežotie līdzekļi piespiež bibliotekārus vairāk sadarboties krājuma komplektēšanas jautājumos
- Bibliotēkas ir “pateicīgas apmaiņas krātuvju darbiniekiem par iespēju uz brīdi būt eksperimentējošai un mazliet citādi bagātai.
- «Patiešām tas ir tāds īpašs bibliotēkas dažādošanas veids, kas dod neviltotu prieku gan literatūru sagādājot, gan lasītājiem izvērtējot. Grāmatu apmaiņas krātuve ļauj savā krājumā piedāvāt, novērtēt, izvērtēt un strādāt ar dažādu literatūru nekļūdoties un lieki netērējot līdzekļus”.

- Aprakstus elektroniskajam kopkatalogam pievieno gan pilsētu, gan pagastu, gan skolu bibliotēkas
- Tie regulāri rediģēti, tiek sniegtas konsultācijas aprakstu veidošanā
- Pagastu un skolu bibliotekāri, kuri ikdienā neveido aprakstus, tie tiek veidoti centralizēti pēc iesniegtajiem sarakstiem pa e-pastu, lai viņiem nebūtu jāiedziļinās aprakstu veidošanas niansēs un ietaupītu viņu darba laiku
- Līdz ar to tiek panākta arī vienveidība aprakstu veidošanā, kā arī priekšmetu un atslēgvārdu piešķiršanā

Skolu bibliotēkas krājums

- Reģiona publisko bibliotēku krājuma apgrozība ir laba, bet skolu bibliotēkām ir nopietni jāķeras pie krājumu vērtēšanas
- Lieli krājumi – zema apgrozība
- Skolu bibliotēku rekatalogizācijas process noris ļoti sekmīgi
- Skolu bibliotēkas rekatalogizāciju ir pabeigušas un notiek automatizēta lasītāju apkalpošana

➤ Secinājumi

- Pašvaldību finansējums krājumu komplektēšanai novados ir palielinājies
- Racionālāk tika tērēta nauda krājumu papildināšanai novada robežās
- Aktīvāk izmantoti SBA pakalpojumi
- Joprojām pasīvi tiek izmantoti apmaiņas krājumi
- Turpina pieaugt grāmatu un citu izdevumu cenas

- Seriālizdevumiem nesamērīgi liels apgrozījums
- **Secinājums** – nepareiza uzskaitē
- **Secinājums** - nepieciešams arī turpmāk pietiekoši atvēlēt līdzekļus preses izdevumu abonēšanai, tas pozitīvi ietekmē apmeklējumu skaitu un izsniegumu

- Mainījusies reģiona bibliotekāru attieksme pret **dāvinājumiem**. Ja kādreiz bibliotēkas plaukti tika atvēlēti gandrīz jebkuram dāvinātam izdevumam, tad tagad darbinieki rūpīgi izvērtē piedāvāto
- Atskaites periodā samazinājies arī dažādos dāvinājumos un iedzīvotāju ziedojumos saņemto izdevumu skaits
- Lasītājs - lasītājam

- Lielākais pamudinājums plašai norakstīšanai ir krājumu **rekatalogizācijas process**. Pārcilājot izdevumus, bibliotekāri “citām” acīm ierauga tā pieprasījumu, nolietojumu un saturisko novecojumu. Arvien mazāk tiek pielietots teiciens: “Tikko norakstīju, un man prasīja”

- "Pateicoties iepriekšējo gadu intensīvam krājuma rekatalogizēšanas darbam un līdztekus izvērtējot katra resursa aktualitāti un fizisko stāvokli, esam atbrīvojušies no nevajadzīgiem izdevumiem
- Apjoma ziņā mazāks, taču augstas kvalitātes krājums tiks izmantots labāk
- Tas ļauj lietotājiem vieglāk orientēties piedāvājumā
- Lasītājs netiek maldināts resursu morālās novecošanās dēļ
- Krājums tiek intensīvāk izmantots

➤ Vairākas bibliotēkas ķērušās pie grāmatu plauktu, inventāra grāmatu un elektroniskā kataloga salīdzināšanas. Darbs ne viegli, ne ātri paveicams, bet nodrošina reālās situācijas atbilstību uzskaitē. Ne vienmēr veiksmīgi izdodas “saskaņot” bibliotēkas krājuma inventarizācijas datus ar grāmatvedībā uzskaitīto.

- Sarunās un diskusijās, kuras izvēršas semināros, bibliotēku vadītāji atzīst, ka bibliotēku krājumu atjaunošana notiek diezgan gausi
- Par pašvaldības piešķirto finansējumu var iepirkt tikai aktuālāko oriģinālliteratūru un literatūru bērniem
- Grāmatu cenas pieaug
- Iepirkumi jāveido ar vēl lielāku atlasi

- Inventarizācija = tiek sakārtotas un novērstas laika gaitā radušās nesakritības uzskaitē
- Bibliogrāfiskajam ierakstam tiek pievienots vāka attēls un anotācija

- Nepietiekami bibliotēkas izmanto datu bāzi *Lursoft Laikrakstu bibliotēka*, lai piedāvātu bibliotēkas apmeklētājiem izlasīt izdevumus, kas tradicionālā formā nav pieejami bibliotēkā

Ārējās apkalpošanas punkti

LVS ISO 2789:2016 “Informācija un dokumentācija. Starptautiskā bibliotēku statistika”

- **2.1.5.**
- **ārējais apkalpošanas punkts**
- pakalpojumu punkts ārpus bibliotēkas, kurā lietotājiem regulāri pieejami noteikti pakalpojumi

- **piezīme.** Šādi punkti atrodas ārpus bibliotēkas telpām, piemēram, veco ļaužu pansionātos, sabiedriskajos centros, ārstniecības iestādēs u. tml. vietās, kurās deponēti bibliotēkas materiāli ierobežotai lietotāju grupai.
- **piezīme.** Ietver arī pakalpojumu punktus, kuri piedāvā elektroniskos pakalpojumus, ne – iespiestos izdevumus.
- **piezīme.** Pie ārējās apkalpošanas punktiem neuzskaita pārvietojamās bibliotēkas un to pieturvietas.
- **piezīme.** Datorpieslēgums ārpus bibliotēkas telpām (piemēram, studentu kopmītnēs) nav uzskatāms par ārējo apkalpošanas punktu.

2016

- Jāturpina darbs pie krājumu saturiskās izvērtēšanas: maz izmantotā literatūra, dubletes, preses izdevumu klāsts
- Periodikas ievadīšanai elektroniskajā katalogā
- Izstrādāta instrukcija par periodikas eksemplāru uzskaiti BIS ALISE. Instrukcija izsūtīta visām pilsētu, pagastu un skolu bibliotēkām
- Sniegtas arī individuālas konsultācijas.

Semināru prezentācijas

- <http://www.lnb.lv/lv/profesionalie-resursi/konferencu-seminaru-sanaksmju-materiali>

The screenshot shows the website of the Latvian National Library (LNB). The header includes the library's logo and name, navigation links for 'LV / EN', 'FOTO', 'VIDEO', '360° TŪRE', and social media icons. A search bar and utility links like 'Mājaslapā', 'Katalogā', and 'Datub' are also present. The main navigation menu includes 'AKTUĀLI', 'BIBLIOTĒKA', 'PAKALPOJUMI', 'RESURSI', 'GRĀMATA LATVIJĀ', 'DARBA LAIKI', 'KONTAKTI', and 'KATALOĢS'. The main content area is titled 'KONFERENČU, SEMINĀRU, SANĀKSMJU MATERIĀLI' and lists various events with dates and descriptions. On the right, there is a 'Tweets by @LNB_lv' section and a 'JAUNĀKIE KOMENTĀRI' section.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

LV / EN FOTO VIDEO 360° TŪRE

Mājaslapā Katalogā Datub

AKTUĀLI BIBLIOTĒKA PAKALPOJUMI RESURSI GRĀMATA LATVIJĀ DARBA LAIKI KONTAKTI KATALOĢS

SĀKUMS - PAKALPOJUMI - BIBLIOTĒKĀRIEM - PROFESIONĀLIE RESURSI

KONFERENČU, SEMINĀRU, SANĀKSMJU MATERIĀLI

IZDRUKĀT / NOSŪTĪT

24.10.2016.	Skolu bibliotēku konsultantu tikšanās
18.10.2016.	Reģionu galveno bibliotēku metodīku seminārs
22.09.2016.- 23.09.2016.	Bibliotēku novadpētniecības konference
30.05.2016.- 31.05.2016.	Latvijas akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru pavasara sanāksme
23.05.2016.- 25.05.2016.	Starptautisks seminārs "RDA Baltijā un Austrumeiropā"
28.04.2016.	Reģionu galveno bibliotēku metodīku seminārs
07.03.2016.- 10.03.2016.	Apalā galda diskusijas par 2015. gadu Latvijas publiskajās bibliotēkās
01.12.2015.	Reģionu galveno bibliotēku metodīku seminārs
25.11.2015.	Latvijas akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru rudens sanāksme
04.11.2015.	Seminārs krājuma komplektēšanas speciālistiem
27.05.2015.- 28.05.2015.	Latvijas akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru pavasara sanāksme
25.11.2014.	Latvijas akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru rudens sanāksme
14.10.2014.	Seminārs krājuma komplektēšanas speciālistiem
01.10.2014.- 02.10.2014.	Bibliotēku novadpētniecības konference "Novadpētniecības jaunās dimensijas atmiņas institūciju sadarbībā"
20.11.2013.	Latvijas zinātnisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru sanāksme
07.11.2013.	Seminārs "Bibliotēkas un mūžizglītība"
23.10.2013.	Seminārs bibliotēku krājuma komplektēšanas speciālistiem
18.09.2013.- 19.09.2013.	Novadpētniecības konference bibliotēku nozares speciālistiem "Lokālās kultūras vērtības nacionālās identitātes stiprināšanai"
30.05.2013.	Reģionu galveno bibliotēku metodīku seminārs
27.05.2013.- 28.05.2013.	Latvijas zinātnisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru 2013. gada pavasara sanāksme

Twitter by @LNB_lv

Tweets by @LNB_lv

Nacionālā bibliotēka Retweeted

Ilustrētā... @lustr...

Nacionālā bibliotēka aicina apkopot iecības par Pirmo pasaules karu "Kolekcijas dienas" risināšies 6.-7.11. lnb.lv/lv/nacionala b... @LNB_lv

Naci... @LN...

Atgādinām, ka 28.29. okt. sakarā ar valstsikas nozīme pasākuma "Rīgas Konference 2016"

Embed View on Tw

JAUNĀKIE KOMENTĀRI

The healthy n Thanks for Yc presence, de Gentleman & Neigh the Baltic peoples. C